

CULTURÀLIA

Número 6

CENTRE CULTURAL DE TÀRREGA

Febrer 1999

sumari

2• Opinió
L'autodeterminació, garantia d'un món de dret
per Joan Bernà

3• 4• Entrevista a
Josep Giribet
per Teresa Garcia i Tònia Roca

5• Presentació de **L'héroe**,
de Santiago Rusiñol
per Miquel Millà
Notícies de la Biblioteca
per Carme Asensio

6• 7• **Dues visions de la cultura**
• **La professionalització de la cultura** per Jaume Espinagosa i
Marsà i Gener Gonzalvo i Bou
• **Cultura i poder versus cultura i col·lectivitat**
per revista *Actituds*

8• **Mirades i percepcions**
3 trajectòries i 1 coincidència
per Ermegol Puig i Tàpies

9• Gran exposició antològica al
Centre Cultural de la Caixa de
Terrassa de l'artista Pere Pruna
per Maurici Graus

10• Cara a Cara
"Rounders" de John Dahl
per J. B. Solé i Francesc Gasull

11• **El plaer de la lectura**
per Noèlia Lardiez Farrés
Les tertúlies del centre cultural

12• El centre cultural a l'entorn
Excursió a l'Aranyó
Agenda • Humor

DUES VISIONS DE LA CULTURA

La professionalització de la cultura. Cultura i poder versus cultura i col·lectivitat.

L'autodeterminació, garantia d'un món de dret

Entrevista a Josep Giribet

Aquesta edició de CULTURÀLIA ha estat patrocinada per:

SUPERMERCATS
ALDI

L'AUTODETERMINACIÓ, GARANTIA D'UN MÓN DE DRET

Joan Bernà

Si un cirurgià social obrís en canals transversals el ventre de la història del planeta trobaria arreu la petjada imprescripta de la guerra, el record inesborrable de la violència humana. Avesats a identificar l'estudi de la història amb el coneixement ordenat dels conflictes militars, hem bandejat amb el cap fred el balanç ignominiós de la carn malmesa, homes, dones i infants foragitats de la llum del sol. Ens arriba la gravetat del temor només quan l'amenaça és al llindar de casa, i restem aliens i distants davant la presència ininterrompuda, dispersa ací i allà de la globalitat terràquia, de la guerra que crema i devora llars estranyes.

És cert que una reducció emotiva de les realitats bèl·liques equival a una descripció gens novedosa, recurrent i sabuda per qui mínimament hi hagi meditat. Amb tot, valgui com a recordatori sobre les prioritats que hom no pot menystenir. La primera lliçó incontestada és que els conflictes hi són i hi seran. Una innata vocació de poder i d'autoafirmació individual pot explicar innombrables conductes repetides, conteses que s'han emportat persones determinades i grups humans reduïts. Aquest capteniment, però, no dona resposta a les causes profundes de les grans conflagracions, els interessos econòmics i els interessos culturals, sospito.

L'hegemonia comercial en el Mediterrani, primer, cap a l'Orient, després, a les Amèriques, més endavant i vers el cor de l'Àfrica, fins fa ben poc, ha legitimat guerres i imperis, reialmes nascuts i perits en el transcurs d'un o diversos segles. La relativa seguretat territorial coincident amb els fruits de la Il·lustració i de la Revolució Francesa, val a dir el repartiment equilibrat del pastís geogràfic entre els poderosos estat-nació, ha permès, en esmoreir-se la voracitat de les conquestes, que suresin com a conflictes de primera línia els produïts a l'interior d'un mateix territori, la lluita de classes, les guerres civils de què són contemporani epígon els moviments guerrillers d'alliberament marxista que sobreviuen a l'Amèrica Llatina. Tanta sang no haurà estat del tot erma, perquè per una banda, de les cendres de la Primera Guerra Mundial, que evidencià la

precarietat d'aquell equilibri, sorgí la Societat de Nacions, primer assaig seriós d'organització supranacional i banc de proves de les futures Nacions Unides i, per altra, els moviments socialistes restaren ferro al conservadorisme burgès, acceptaren -gairebé superada l'etapa comunista- el joc democràtic i consensuaren un raonable equilibri, de manera que avui es fa difícil tant un esclat violent entre països per raons estrictament econòmiques com una revolució social que no acabi amb un punt d'entesa. Roman-dran picabaralles diplomàtiques, l'ultraliberalisme persistirà amenaçant conquestes socials, però és poc esperable que el grau de desenvolupament dels drets de les persones, que contínuament s'afina, no reixi en el manteniment d'una flexible harmonia entre llibertat i igualtat individuals.

Paradoxes de la història, un escriptor de la vella França, Michel de Montaigne, interpel·la encara la consciència dels fills polítics de "la grandeur" de tres consignes: "liberté, égalité, fraternité". Montaigne donava per fet que "allò més universal que hi ha és la diversitat", per entendre's, la cultura, les cultures. Tossuda i incombustible, la "diversité" ignorada pels qui de l'amiguisme polític en diuen "raó d'estat", truca i retruca a la porta de la legalitat, i respon a la negativa tediosa dels qui adopten la postura de l'estruç amb l'argument causal de la guerra. Ja ho deia en Bob Dylan: "per quants carrers l'home... the answer is blowing in the wind". Si el vent bufa cap a l'universalisme des de la diversitat, per què escenificar morts i més morts a Kosovo, al Kurdistan, al Timor Oriental, a Txetxènia, a Irlanda del Nord, a...? Si de veritat volem un món sense fronteres, comencem per desmitificar-les, democratitzar-les, relativitzar-les.

Al capdavant, no deixa de ser una il·lusió de l'esperit la idea, tan repetida, de la inviolabilitat de les fronteres com a garantia de l'ordre jurídic internacional, perquè si les llibertats individuals són fonament de l'Estat de Dret, les llibertats col·lectives són la base d'un "món de Dret", orientat a la pau, garantit per organismes supranacionals d'arrel democràtica i, per tant, construït des de l'estructura arquitectònica del segle XXI: el dret d'autodeterminació dels pobles.

REVISTA CULTURÀLIA · Núm. 6 febrer 1999

Direcció: Pep Vall

Consell de redacció: Joan Bernà, Jaume Espinagosa, Carles Domingo, Francesc Gasull, Teresa Garcia, Gener Gonzalvo, Josep M. Ricart · Col·laboradors: Carme Asensio, Maurici Graus, Noèlia Lardiez, J. B. Solé, Tònia Roca, Miquel Millà, revista *Actituds*.

Edició: Centre Cultural de Tàrraga, C. de les Piques, 1 25300 Tàrraga

Disseny i realització: Central de Disseny Tàrraga SL

Els articles publicats a *Culturàlia* només reflecteixen el parer de qui els signa. El Consell de redacció de la revista es reserva el dret de publicar o no les cartes adreçades al director i de resumir-ne els continguts.

Dipòsit legal: L-1528/98

Entrevista a

JOSEP GIRIBET

per Teresa Garcia i Tònia Roca

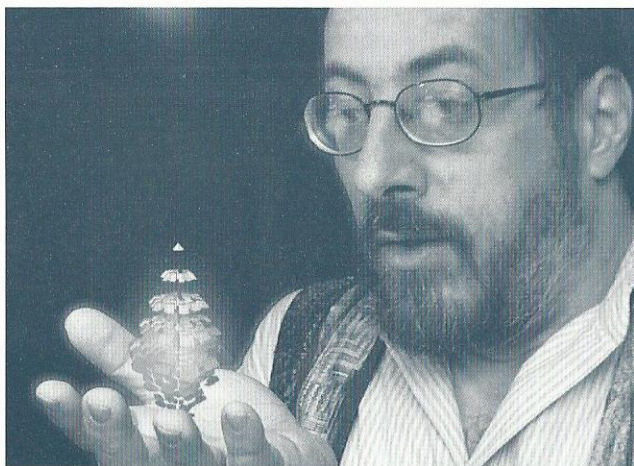
Josep Giribet és creador i dissenyador de Calidoscopi, una empresa dedicada al disseny de CD-ROM, pàgines web, etc. És llicenciat en Belles Arts per la Universitat de Barcelona i graduat en escultura per l'Escola d'Arts Ondara de Tàrraga. Va començar dissenyant per a la indústria metal·lúrgica Indox. Ha estat professor en diversos màsters de disseny a la Universitat de Barcelona i actualment és professor d'Imatge Sintètica de Comunicació Audiovisual a la Universitat Pompeu Fabra. Va obtenir el segon premi a la millor imatge a l'INFORT-90, així com el reconeixement d'Apple als seus treballs. Ha dissenyat pàgines web per a Barcelona Virtual, AddLink, TV3 Club Super 3, Salvadó, Topcable, Tàrraga Web, també ha col·laborat en el disseny de les webs de Bemarnet, Plant Hollywood, Nestlé, Nissan i La Vanguardia. Altres treballs seus són: disseny infogràfic de l'Atles de Catalunya de l'Institut Cartogràfic, animacions de l'Enciclopèdia BORDA Multimèdia (París) i la producció i realització dels CD-ROMS El Super escriptori de La Vanguardia i Super Rius per a Medi Ambient i TV3. Actualment està especialment interessat pel món del disseny 3D.

Ens hem trobat al seu estudi de treball al carrer d'Urgell de la nostra ciutat i hem mantingut amb ell aquesta interessant conversa:

-Com vas començar a interessar-te per l'ordinador com a eina vàlida per al disseny i la creativitat artística?

A principis dels anys setanta vaig veure a Amsterdam treballs de l'època del Pop-Art, dibuixos geomètrics i experiments d'efectes visuals amb línies, es començaven a fer experiències cibernetiques amb ordinador. En vaig quedar fascinat. Però els ordinadors que hi havia al mercat estaven pensats per a la gestió i no per a la creació artística. L'any 86 vaig descobrir l'ordinador Amiga, pensat per poder realitzar treballs de tipus més creatiu, amb so, imatges amb moviment i 4096 colors... ja estava fabricat per a artistes, dissenyadors, etc. Era el que estava esperant des de feia anys, vaig tenir la intuïció de pensar que aquest nou tipus de tecnologia s'infiltraria a totes les activitats professionals, incloent-hi l'art. M'hi vaig llançar de cap.

L'any 84 el matemàtic Mandelbrot va crear un programa de representació de fenòmens caòtics que em va apassionar moltíssim. A New York es feien exposicions d'aquests conjunts matemàtics com a objectes artístics. Recordo haver passat hores i hores i nits senceres mirant aquestes imatges, apassionat per una eina tan sofisticada com aquesta capaç de crear nous espais i nous móns, aquells que havíem co-

mençat a intuir unes dècades abans a mà.

Per què vas decidir professionalitzar-te?

L'any 90 vaig guanyar un premi internacional que em va animar molt. Necessitava un ordinador més potent, amb més capacitats gràfiques, valia més d'un milió i no podia comprar-lo si no el rendibilitzava, així doncs vaig dedicar-me a fer disseny per poder amortitzar l'eina.

Un dels primers encàrrecs va ser la realització del CD-ROM Atles de Catalunya on vas treballar amb programadors, documentalistes, historiadors... Parla'ns una mica d'aquesta experiència interdisciplinària.

"La imatge romàntica de l'artista com un personatge bohemí esperant l'arribada de la inspiració ha canviat. Ara, l'art i la ciència van junts".

La imatge romàntica de l'artista com un personatge bohemí esperant l'arribada de la inspiració i treballant sol ha canviat. Ara es tendeix a treballar cooperativament amb professionals de formació diferent. Les experiències interdisciplinàries són molt enriquidores, art i ciència ara tornen a anar junts.

Actualment, molts científics pensen que la ciència té uns límits i que la sensibilitat d'un artista pot ajudar en el coneixement. També hi ha la necessitat de l'artista de treballar cooperativament amb informàtics, matemà-

tics, historiadors, etc., professionals que tenen coneixements tècnics. Acostuma a donar bons resultats i a ser prolífic. El meu treball a l'Institut Cartogràfic va ser una experiència extraordinària i quant als resultats també, es va valorar la meua feina i es va veure la importància d'incloure un artista dins de l'equip.

En l'apartat del llibre Creativitat On-Line(*) dedicat al teu treball, afirmes que es fa necessari el desenvolupament d'un llenguatge eminentment icònic, universal i entenedor, i més ara amb la imparable expansió d'Internet. En quin moment es troba?

Hi ha treballs de recerca des de fa molts anys. Aquells que han tingut més desenvolupament han estat els que es van originar als anys 70 (projecte ARPA, Califòrnia) d'on va sorgir el llenguatge icònic, la metàfora per relacionar-nos amb les màquines. Primer hi havia ordinadors que només grans tècnics podien fer servir; després es van plantejar uns sistemes icònics, de comprensió molt fàcil, que ara són d'ús universal. Internet va néixer de la tecnologia militar descentralitzada, després es va utilitzar a les universitats per compartir coneixements, obrir debats i pel correu electrònic. A partir de l'any 95, s'han popularitzat les webs, sistemes de pàgines i d'enllaços que et porten d'un lloc a l'altre. Conceptualment és d'una potència extraordinària, per primera vegada neix un sistema de comunicacions descentralitzat, sense propietari, on la gent aporta informacions i es crea una xarxa de xarxes.

"Internet és un sistema de comunicacions descentralitzat, sense propietari. Pots publicar-hi sense dependre de ningú que decideixi si allò que has fet és publicable. Però potser arribarà un moment que els poders tornaran a dominar-ho tot i haurà estat un somni".

La portada de la prestigiosa revista *Leonardo* del mes de novembre, publicada a EEUU i dedicada des de fa més de trenta anys a la divulgació de la ciència, l'art i la tecnologia, està il·lustrada amb un dibuix teu. Com ho vas aconseguir?

És un dibuix que vaig fer pensant en les relacions que s'estableixen a la xarxa. Es creen uns

lligams entre persones que no importa on són físicament sinó els enllaços i xarxes que es creen entre ells. Aquest dibuix el tenia a una pàgina d'Internet, vaig saber que hi apareixia per un amic.

Així doncs no et van demanar permís per utilitzar-lo?

No. Aquest és un tema nou, a Internet canvia totalment el concepte que tenim de la propietat intel·lectual, no es pot controlar que si tu hi publiqués alguna cosa un altre en faci ús.

Estic segur que els únics que tenen por d'aquesta llibertat són les grans productores discogràfiques, cinematogràfiques..., però no els creatius. Hi pot haver un músic o un escriptor que es faci milionari amb la venda dels seus productes, però la immensa majoria de creatius si no es moren de gana, malviuen de la seva creació. En canvi, a Internet, pots publicar sense dependre de ningú que decideixi si allò que has fet és publicable.

No sé què passarà, potser arribarà un moment que els poders tornaran a dominar-ho tot i haurà estat un somni, una altra mena de somni que haurem viscut.

Quins coneixements ha de tenir una persona que es vulgui dedicar a l'elaboració de webs?

És molt senzill, sembla que sigui molt complex pel seu desconeixement, però és equivalent a fer anar un ordinador i un processador de textos. Aviat serà habitual que els particulars, petits i grans editors facin les seves pròpies publicacions. La importància la tenen els continguts, posar-los en una web és fàcil i immediat. En allò que es necessita més especialització és en fer les webs ben fetes, a dissenyar-les.

Un usuari té un paper determinant sobre quin és el fil de lectura de la informació, per tant la narració ha d'estar pensada per aquesta possible navegació no lineal. Sorgeixen conceptes nous, la interacció, la possibilitat no solament de relacionar-se amb la informació (anar endarrere, canviar,...) sinó poder-la modificar. Hi ha gent que està fent aportacions sensacionals i també d'altres de molt mediocres. Són conceptes nous que més que aprendre'ls, cal pensar-los.

Podeu veure els seus treballs a:

<http://www.calidos.com>

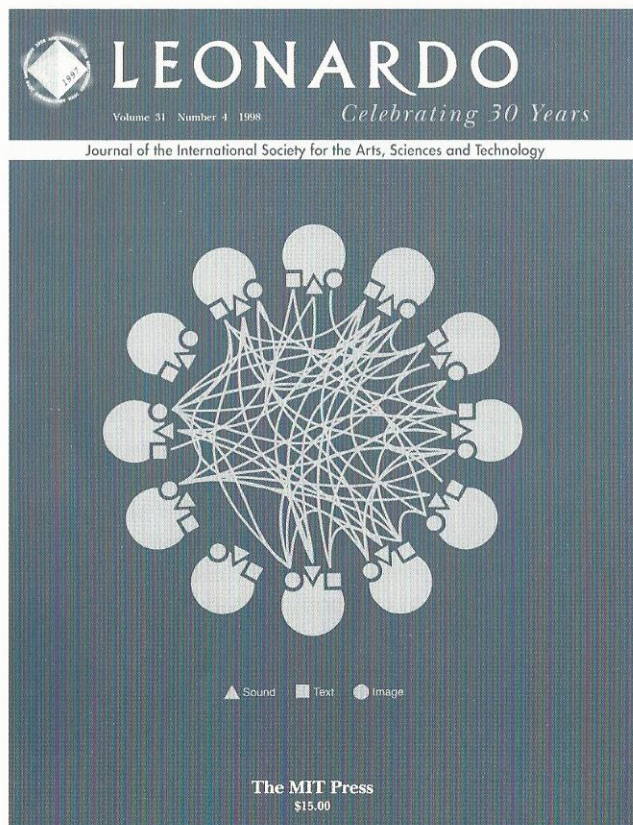
<http://iua.upf.es/~giribet>

i per comunicar-vos-hi:

josep@calidos.com

info@calidos.com

(*) Creativitat on line, editat per l'Institut Català de Noves Professions, Generalitat de Catalunya; Barcelona, novembre de 1998. Col·lecció Informes Documents d'Estudi.

PRESENTACIÓ DE L'HÈROE, DE SANTIAGO RUSIÑOL

MIQUEL MILLÀ

El dissabte 30 de gener l'Ateneu era ple de gom a gom, els actors i la publicitat havien fet conjuntament el seu efecte. L'obra, efectivament, era crua i ben diferent d'aquelles amables comèdies a què Rusiñol ens té avesats i la crítica es mostrava favorable a aquell muntatge. L'escenografia aconseguia el seu objectiu amb una representació realista d'un àmbit laboral de l'època: la petita indústria tèxtil d'una família que va tirant com pot. Les maromes penjades perpendicularment i el fons de l'escenari nu envoltaven tot l'espai escènic conferint-li la sobrietat adient.

Si entre els actors se n'hagués de destacar un, aquest podria ser el Clapat, amb aquella actitud tèrbola i maliciosa de personatge sense escrúpols. També fou ben aconseguit el Guàrdia, escanyolit i ridícul fins a l'esperpent. Fins aquí, molt bé.

Hi ha, però, un aspecte que no ens sembla tan lloable: quina necessitat hi ha d'"actualitzar" l'obra mostrant-nos un "hèroe" que es degenera punxant-se? Quina necessitat hi ha d'escotar una cançó de Raimon?... No creiem que l'obra guanyi, tampoc, amb aquestes incorporacions, i fins i tot amb l'escena de la fornicació i, sobretot, amb la de l'autoexcitació sexual davant sa mare al final de l'obra. La progressiva degeneració de l'"hèroe" i la gradual tensió dramàtica no necessitaven aquestes escenes ni aquests anacronismes. L'obra ja és prou crua i explícita segons el text de Rusiñol, que no cal desencaixar d'època; aquests carregaments de tinta són més una concessió a la galeria que una conveniència artística. Sense aquests additaments, n'estem segurs, tots els espectadors n'haurien sortit tan antimilitaristes com amb ells.

Una obra en resum, que val la pena de veure, encara que sigui una mica passada de rosca.

NOTÍCIES DE LA BIBLIOTECA

DADES D'INTERÈS

Préstecs mes de gener 2.313
Visitants 3.517

El servei de préstec interbibliotecari (documents demanats a altres biblioteques) ha sol·licitat 50 documents.

Per a la Biblioteca és important saber el nombre de cops que un document ha sortit en servei de préstec. Aquí teniu la llista d'algunes de les novel·les més llegides durant l'any 1998.

Terra d'oblit, el vell camí dels càtars / Antoni Dalmau
El món de Sofia / Jostein Gaarder
Deuda de honor / Tom Clancy
Afrodita cuentos, recetas y otros afrodisiacos / Isabel Allende
La voz del diablo / Anrie Rice
El déu de les coses petites / Arundhati Roy
Los pilares de la tierra / Ken Follett
Dones / Isabel-Clara Simó
Si una nit d'hivern un viatger / Italo Calvino
Capucina en Manhattan / Carmen Martín Gaité
Eva Luna / Isabel Allende

El desencuentro / Fernando Schwartz
Xaman / Noah Gordon
Una fortuna peligrosa / Ken Follett
Mi corazón que baila con espigas / Carmen Rigalt

Tots aquests llibres van sortir en préstec un mínim de 10 vegades, *Terra d'oblit, el vell camí dels càtars* (tenim 2 exemplars) va sortir 25 vegades i *El déu de les coses petites* que va arribar al juliol l'hem deixat 13 vegades.

NOVETATS

Martes con mi viejo profesor / Mitch Albom
Les filles de Hanna / Marianne Fredrikson
El lápiz del carpintero / Manuel Rivas
El viatge d'en Theo / Cathérine Clément
Mals endreços / Núria Pompeia
Somnis de l'harem / Fátima Mernissi
Fabiola: la reina blanca / Philippe Séguy
Esplendor y caída de la Casa de Windsor una historia de pasiones reales / Donal Spoto
Induráin: una pasión templada / J. García Sánchez
Enciclopedia de las bandas sonoras / C. Xalabarder

DUES VISIONS

LA PROFESSIONALITZACIÓ DE LA CULTURA

Jaume ESPINAGOSA i MARSÀ
Gener GONZALVO i BOU

Segurament durant massa temps, la cultura d'aquest país s'ha anat desenvolupant, principalment, a hores lliures i amb unes grans dosis de voluntarisme. És evident que la bona predisposició de les persones a dedicar temps del seu lleure a treballar per a la comunitat, i fer propostes culturals, és lloable, i durant dècades ha fet una tasca de suplència, donades les circumstàncies socials i polítiques del país.

Pensem que l'etapa democràtica actual ha suposat un trencament molt significatiu d'aquest tarannà. Amb el govern de la Generalitat i els ajuntaments democràtics, s'han pogut esmerçar esforços importants en la creació d'infraestructures culturals bàsiques per a normalitzar les mancances evidents del país. Aquest fet ha propiciat la progressiva implantació de joves professionals, sorgits en bona part de la universitat, que s'han convertit en gestors culturals a ciutats i comarques. És evident que molts d'ells han trobat un lloc de treball en arxius, museus i biblioteques i regidories de cultura. Un cop encetada la dinàmica de treball d'aquests centres i d'aquests professionals, es poden poder programar i fer el seguiment d'empreses culturals d'abast notable. Projectes culturals que abans només eren a l'abast de reduïts cercles de les grans capitals, s'han pogut adaptar i portar a terme en poblacions petites i mitjanes del nostre país. Els ciutadans de comarques, a hores d'ara, ja trobem força normal que a les seves poblacions hi hagi aquests professionals que es guanyen la vida gestionant un museu, un arxiu, una biblioteca o una regidoria de cultura.

També és evident que, avui dia, la cultura d'una certa qualitat necessita personal preparat, amb infraestructures adequades, i pressupostos suficients per a tirar endavant objectius culturals amb un pes específic dins la societat. Si parlem de qualitat de vida per als ciutadans, no només ens podem quedar amb les estadístiques econòmiques i assistencials, sinó que s'hi han d'incorporar els paràmetres culturals, en una

societat cada cop més abocada a l'oci, i que vol fer del seu lleure quelcom més que un simple descans corporal.

A comarques, és evident que han de conviure, per sempre més, l'esmentada cultura professional amb la munió d'entitats culturals i associatives privades, on el voluntarisme és el protagonista principal.

Quant a les grans poblacions, sens dubte que també hi ha hagut una gran proliferació de noves infraestructures culturals públiques que ha dinamitzat i dimensionat el mercat laboral cultural, i a més a més, ha influït positivament en sectors culturals i econòmics privats. Des de l'àmbit privat, o bé des d'alguns sectors intel·lectuals es critiquen l'excessiva influència de l'administració en l'àmbit de la cultura. En aquest sentit, que l'administració destini diners al sector cultural no s'hauria de veure com una cosa intrínsecament negativa, ans al contrari, al nostre país, la cultura catalana, sense el suport institucional, essent com és minoritària i deficitària, en poc temps es convertiria en una cultura castellanitzada i en mans de les multinacionals anglosaxones. Els profetes del liberalisme salvatge, sens dubte, els hem de veure com uns enemics de la cultura de qualitat, i del desenvolupament normal d'unes activitats culturals dignes a comarques.

Alguns sectors locals més conservadors i immobiliers continuen pensant, evidentment, que tota despesa cultural és, lògicament, estalviàble. Amb tot, l'espècie humana evoluciona, i els temps moderns tendeixen a afavorir les propostes culturals dignes i de qualitat.

Per últim, cal dir que a comarques no es poden permetre el luxe que gent jove preparada hagi d'emigrar a les grans ciutats. Altrament, és encaminar-se directament cap al subdesenvolupament econòmic i social.

Els pitjors botxins són els que tenen bon cor. Louis-Ferdinand Céline

DE LA CULTURA

CULTURA I PODER VERSUS CULTURA I COL·LECTIVITAT

Revista ACTITUDS

Cultura és una paraula que s'utilitza per dir diferents coses. Es parla de cultura musical, gastronòmica, artística, sexual, històrica... A grans trets, podríem dir que la paraula cultura s'utilitza en dos sentits, segons si aquesta ha estat adquirida per mitjà d'una institució (és així que es parla de persones cultes o incultes, de tenir cultura o no) o per mitjà de la tradició (aquí, en canvi, qualsevol persona té cultura). Sobre aquests dos sentits recolza l'oposició entre Saber (coneixements adquirits per l'estudi) i saber (conèixer, tenir una idea més o menys completa d'alguna cosa). No es pot parlar de cultura, en el sentit de transmissió del Saber, sense parlar de Poder, un poder concentrat en l'emissor cultural: la cultura és educació —ja no el sentit d'un seguit de coneixements que transmet la comunitat, on el poder és difós, on el saber s'autogestiona, sinó en el sentit d'un Saber que cal conèixer i que una sèrie d'institucions, organitzades al voltant de l'estat, s'encarrega de transmetre. D'acord amb aquesta distinció, la cultura com a educació, com a instrucció, és utilitzada amb una determinada finalitat. Els llibres de text a l'escola, per exemple, canvien els continguts —és una cosa fàcil de comprovar si agafeu els llibres d'història— quan hi ha un canvi de poder (o d'emissor). Si la cultura és alguna cosa que s'ha de promoure, doncs, és que ho ha de fer aquest emissor; que en aquest àmbit és la institució cultural.

La cultura institucional té, doncs, intencions ideològiques. Les institucions promouen determinades mostres de cultura per organitzar un discurs. El nacionalisme català, per exemple, promou la tradició dels castellers, que ja tenen presència a Lleida (on la tradició és nul·la), però oblida la de la jota al Priorat, on està a punt de desaparèixer —la jota té una clara connexió amb altres territoris de l'Estat espanyol, la qual cosa la converteix en una mostra poc distintiva i, per tant, mancada d'interès des del punt de vista nacionalista —la institució promou la cultura dels vencedors.

En el cas de Tàrraga tenim un clar exemple de cultura institucional en la Fira del Teatre, que no ha deixat ni una sola empremta a la nostra ciutat. Fira a banda, la resta de l'any Tàrraga es limita a acollir les obres de teatre comercials de Barcelona, i poca cosa més. Tàrraga canvia durant la Fira. Després, tot continua igual: ni un sol grup, ni una sola escola, ni un sol espai no deuen la seva existència a aquest gran supermercat d'es-

tructura ambulant, circense. Els tímids intents que hi ha hagut per part de la Fira d'obrir-se als targarins i targarines, sobretot en la creació d'un cos de voluntaris, són encara més perversos: els grans projectes culturals, com Barcelona 92, pretenen crear un voluntarisme submís i sotmès a una idea de ciutat i de civilització. Les institucions capitalistes contemporànies demanen la nostra participació per integrar-nos en els seus projectes, per educar-nos, amansir-nos, tornar-nos dòcils a còpia de fer-nos creure que ja no hi ha jerarquies, que nosaltres som lliures i capaços de crear les nostres pròpies alternatives. D'això en diríem toyotisme cultural: els ciutadans han de participar en la construcció cultural (en l'escola, en l'associacionisme...) com els treballadors de les empreses d'avui en el procés productiu, on tot és molt democràtic, pots donar la teva opinió, formes part d'una comunitat i de vegades fins et sembla que et trobes en una assemblea, però tu continues cobrant una misèria, i les decisions es prenen des de dalt, com sempre.

Per al poder, la cultura és una eina d'integració. A l'altra banda hi ha el gueto, la marginació. El poder ens diu que som lliures, que ells ens donen l'oportunitat d'integrar-nos o marginar-nos. Sabem que tot plegat s'assembla molt a una amenaça: la integració cultural demana sempre la renúncia d'una part de les aspiracions col·lectives o individuals, de les particulars, i d'altra banda exigeix l'acceptació d'una determinada visió del present, d'un determinat ordre de les coses. Amb la integració i la promoció cultural el poder s'encarrega de perpetuar-se, d'assegurar que tot continuï igual.

Nosaltres entenem la cultura com una pràctica col·lectiva, i entenem que la col·lectivitat és per definició autònoma, que pot existir si es condiciona a un contracte (l'acceptació d'una sèrie de principis) sense el qual no hi ha drets. Per tant renunciem a integrar-nos i en la mesura de les nostres possibilitats apostem per una cultura elàstica. I passem de la cultura comercial institucionalitzada, una cultura de símbols-fetixe, cultura envitrinada, llesta per ser consumida, rebuda: la sardana i la coca-cola, les Santes Espines i els cartells electorals, les revistes asèptiques de fotos-somriure i els grans museus-hospitals creats amb elevades subvencions i promocions electorals. Per tot això renunciem a integrar-nos i amb la nostra pràctica col·lectiva mirem de fer cultura abans que consumir-la.

L'home és una breu aventura química sense sentit. Manuel Vicent

MIRADES I PERCEPCIONS

③ trajectòries i ① coincidència

Amb aquest títol, durant el mes de gener i de febrer, la sala d'exposicions del Museu Comarcal de l'Urgell ha mostrat una col·lectiva, organitzada per l'IEI, que ha recorregut diferents comarques.

L'Alba Cuñé de Cervera, la Gemma Montaner de Solsona i la Josepa Travé de la Seu d'Urgell són tres artistes que abans d'aquesta experiència, malgrat haver coincidit en els estudis, es desconeixien. En comú tenen pertànyer a una mateixa generació, evidenciar uns ideals culturals compartits i representar, molt dignament, el sentit de la creativitat que és l'essència d'allò que avui s'entén com a fet artístic.

A les acaballes del segle XX, que ha estat ric, complex i d'una gran multiplicitat i simultaneïtat d'idees, cada cop es perfila més clarament que el tret més distintiu i l'aportació més significativa que aquest segle haurà deixat al món de la plàstica és l'art «no figuratiu», aquell que es coneix com a «abstracte», el que pretén plasmar la no «realitat», el que ha tornat a fer visible quelcom existent, però que no pot ser captat simplement amb els sentits, sinó que necessita de l'ajut i de la concurrència de la reflexió formal i d'una singular percepció de les imatges.

A causa de la lentitud amb què la societat accepta i assumeix les idees noves, encara és majoritària la tendència a creure que l'art, malgrat l'existència des de fa 80 anys de la «no figuració», només ho és si descriu realitats i ens físics. Per al públic, en general, l'art sempre ha operat exclusivament amb l'ajut de la imitació. La desaparició de l'objecte, li ha semblat un atac a la tradició i aquesta «malifeta» s'ha d'atribuir a algun conspirador, com les avantguardes i l'art «no figuratiu». Aquest motiu explicaria la mala premsa, la poca acceptació i els recels que la nostra societat els ha dispensat. Històricament no hi hagué un sol camí, sinó que foren diversos els que menaren cap a la «no figuració». El procés s'inicià amb la simplificació i descomposició de les formes i culminà en un doble escenari representatiu: un d'eminentment líric, basat en els processos emocionals i psicològics; i un altre, bàsicament geomètric, que manifestà el rigor i l'equilibri de la mesura i de la proporció.

L'exposició que comento crec que fou una mostra exemplificadora. S'hi pogueren observar algunes de les fites i dels aspectes més essencials i significatius del llarg procés de maduració de l'art del segle XX, especialment pel que fa a la versió més lírica.

L'obra de la Josepa Travé és un bon exemple del procés reduccionista i simplificador de les figures. S'hi comprova com no està cap mica subjecta al model i no té cap inconvenient a modificar, de forma expressionista, la figura. Tampoc li preocupa, per a completar l'aspra textura de la pasta, trencar la bidimensionalitat del quadre afegint-hi, com en un collage, trossos de catró ondulat i acolorit. El color, amb una gamma cap mica brillant, però amb petits

Ermengol Puig i Tàpies

punts d'intens cromatisme, fa que s'intensifiquin les formes contornejades per una preciosa incisió.

La contemplació d'aquestes obres, sense perspectiva i amb una organització espacial de tipus cubista, d'entrada no aparenta cap problema de caire interpretatiu ni cap profunditat conceptual. Aquestes natures mortes, es podrien interpretar com a escenificacions costumistes i entranyables de les llars de les cases pirinenques, però les taules paraides i les lleixes amb bols, copes, plats i soperes, ens reivindiquen una estètica austera que ens mostra amb llenguatge nou una ancestral, assossegada i intensa forma de viure.

L'obra pictòrica de la Gemma Montaner mostra un altre aspecte del procés; explora els límits de la no figuració. Les estilitzades i intimistes figures centrals de canoes buides, de recipients expectants i d'alguns lleugers ocells errants suren entre plans translúcids i allargades ombres acolorides, que dilueixen els contorns i aconseguen que tot el quadre esdevingui més eteri, més emotiu. El color i la llum es converteixen en els elements més dinamitzadors i integradors del conjunt. El color, en gradacions esglaonades, és càlid i se'ns mostra amb una gran sobrietat d'ocres, però amb una àmplia i enriquidora gamma de lluminositat. La tècnica mixta li possibilita aplicar el pigment i la pinzellada d'una forma uniforme i aconseguir donar elegància i qualitat visual al quadre, i m'imagino que aquestes qualitats també han de ser tàctils. La seva estètica, propera al lirisme més informal, ens ensenya com pot resultar de poètic fer servir l'expressió plàstica com a instrument per a explicar pensaments i sentiments.

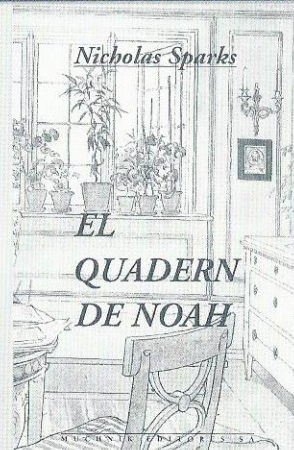
La instal·lació «Finestres» de l'Alba Cuñé era de gran interès i sensibilitat però cal reconèixer que l'espai, de què disposà a Tàrraga no era el més adequat i idoni per afavorir la contemplació i gaudi de l'obra. Necessitava d'un espai més ampli i obert, però sobretot més alt.

«Finestres», un model de percepció de la subjectivitat de l'autora, era un conjunt de vuit finestres tancades, presidides per una esvelta escultura afro, que sorgia d'una impossible doble màquina d'escriure. Lents d'augment permetien accedir i investigar l'interior de cada finestra, de cada bossa de plàstic. Hi descobries elements individuals i sentimentals de l'artista que eren les seves interioritats: des d'unes sabatilles, a un perfum; des d'una bombeta, a un llibre de comptabilitat i uns dibuixos. La màquina d'escriure era el paradigma de l'element comunicacional on el més essencial no és la màquina, sinó la comunicació de les idees i de les vivències.

No era la lògica racional la que ajudava a interpretar aquesta instal·lació; la clau estava en una altra lògica, en aquella que es basa en la mística i en allò qualitatiu. L'autora cita Sol Lewit quan diu que «els judicis il·lògics condueixen a experiències noves».

Novel·la relat: **El quadern de Noah** Autor: Nicholas Sparks
Traducció: Jordi Arbonès Editorial: Muchnik Editores Pàgines: 248 Preu: 2100 ptes.

En el marc de la segona postguerra, en un poblet de North Carolina, en Noah Calroun mena una existència simple i nostàlgica i la causa no és cap altra que el record d'un amor perdut. Inesperadament, però, un dia, en aparença fàcil, Nicholas Sparks construeix una trama intensa que descriurà l'univers propi de la parella amb tot detall. El tema únic de l'amor prendrà diferents "tintures" a mesura que l'obra avança: nostàlgic, íntim, transgressor, vertiginós, sublim, passional, immaculat..., però, sobretot, perdurable en el temps. És la força d'un amor incondicional i generós la que fa bategar el cor d'aquest llibre que alguns han comparat a *Els ponts de Madison Country* de R.J.Waller. Una història a mig camí entre la tragèdia i l'esperança segons com es miri, perquè tal i com diu el mateix Noah: "Els romàntics dirien que aquesta és una història d'amor; els cíncics dirien que és una tragèdia. A la meua manera de veure, és una mica de cada cosa".

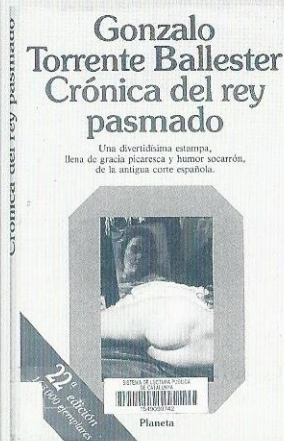

Novel·la: **Crònica del rey pasmado** Autor: Gonzalo Torrente Ballester
Editorial: Planeta Pàgines: 230 Preu: 2200 ptes.

Crònica del rey pasmado, l'obra del recentment desaparegut Gonzalo Torrente Ballester i sens dubte la més coneguda i reconeguda al mateix temps, ens apropa magistralment i en to humorístic a l'antiga cort espanyola. El motiu, cap altre que poder retratar-la i fer-ne un judici de valors més o menys agosarat. Sense fer ús de comentaris inflamats o radicals ni judicis determinants sobre la pròpia cort-societat, sinó amb la fórmula tan indirecta com irònica i perspicaç, l'autor aconsegueix el seu propòsit.

Un rei, una reina, el gran Inquisidor, un marquès, un frare, una prostituta,... són només alguns de l'enfilall de personatges d'aquesta "crònica". Tots ells viuen neguitosos un seguit de peripècies amb motiu d'una pretensió del rei: poder veure la seva esposa nua. Ho aconseguirà?

La resposta, en un llibre amb cops d'efecte brillants, idees estereotipades i situacions grotesques que només cobren sentit quan desperten la hilaritat del lector. En resum, una obra entretinguda, plena de complicitat i, senzillament, genial.

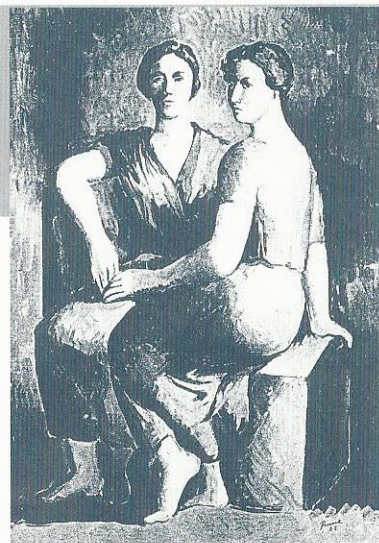
GRAN EXPOSICIÓ ANTOLÒGICA, AL CENTRE CULTURAL DE LA CAIXA DE TERRASSA, DE L'ARTISTA PERE PRUNA

per Maurici Graus

Per la importància i repercussió que ha tingut en tots els àmbits culturals de Catalunya l'exposició antològica del mestre pintor Pere Pruna (1904-1977) celebrada a Terrassa, entre els mesos de novembre, fins al 10 de gener, amb el patrocini de la Caixa que porta el nom de la ciutat, hem considerat d'interès per part dels nostres afeccionats a la pintura fer-nos ressò, en la revista del Centre Cultural, d'aquesta esplèndida mostra, que va motivar el nostre desplaçament exprés a aquella població.

Per la nostra part, no va ser cap descobriment veure l'obra de l'artista Pere Pruna, perquè en els molts anys de sentida afeció ja havíem tingut ocasions de conèixer personalment, quan molt amablement ens va dedicar el seu original autoretrat dibuixat en un dels seus llibres monogràfics, uns mesos abans de la seva mort, registrada el 7 de gener de 1977.

Sí hem d'expressar, però, la forta impressió impactant i especial complaença que vam sentir en contemplar ara en tota manifestació les 68 obres exposades, moltes inèdites per al gran públic i totes elles representatives de la millor producció del

seu autor, com així ho han reconegut els principals mitjans de difusió catalans tot significant la qualitat extraordinària d'aquesta antològica.

Hem de destacar també que nombroses pintures de l'exposició són propietat dels fons d'art de la Caixa de Terrassa, que compta amb un sumptuós edifici i magnífiques instal·lacions funcionals al servei de l'obra social i cultural de la prestigiosa entitat, a la qual ens plau de felicitar per la seva valuosa aportació a la cultura de les nostres terres.

'Rounders' de John Dahl

A cegues:

Un horripilant, inesperat i brutal atac de vertigen ha impedit la visió de "Rounders" a aquest cronista. Ja se sap, el vertigen i el cinema estan fatalment renyits. Per tant, avui em guardaré prou de donar-vos una opinió de la pel·lícula, i em limitaré a apuntar-vos alguns dels símptomes que feien creure que un es trobava davant d'un film de provada solvència.

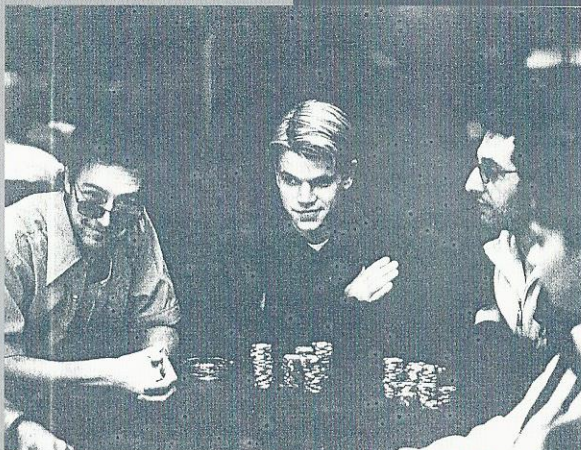
Primer: un expert director, sortit dels ambients independents, molt avesat en cinema negre i que ens havia regalat la petita joia "La última seducción" (1993), on convertia una brillant Linda Fiorentino en una femme fatale vestida d'impúdica i letal mantis religiosa. Abans, però, l'havíem descobert amb "La muerte golpea dos veces" (1989), hàbil i una mica tramposa pel·lícula de dobles morts amb l'inquietant Joanna Whaley Kilmer i un llavors perdut Matt Dillon; després, Dahl dirigeix una petita pel·lícula amb un emergent Nicholas Cage i un demencial Dennis Hopper: "Red Rock West" (1992), pel·lícula anterior a "Giro al infierno" d'Olivier Stone, amb la qual guarda massa reminiscències. Després de "La última seducción", Dahl va perdre una mica el nord amb un improbable thriller fantàstic, "Escondido en la memoria" (1995), que patia massa d'un repartiment descompensat.

I precisament la millor aposta de "Rounders" és la d'un repartiment solvent, robust i compacte. Matt Damon ("Salvar al soldado Ryan" o "El indomable Will Hunting"), Edward Norton ("Las dos caras de la verdad", "El escándalo de Larry Flint", i ara nominat a l'Òscar pel seu paper de violent neonazi a "American History X"), Gretchen Mol ("Girl 6", "El funeral" o "Donnie Brasco"), John Malkovich ("En la línea de fuego" o "El ogro"), Martin Landau ("Ed Wood" o "Tucker"), John Turturro ("5 esquinas" o "El gran Lebowski")... Són només exemples que garanteixen unes bones interpretacions. Altra cosa és si els bons averanys s'han complert... El Cesc ens ho explicara. Jo, mentre, gaudeixo de la meua reclusió amb un cap ple de trons i llamps, víctima de l'inenarrable atac de vertigen, tan amic meu (de vegades).

Joan B. Solé

Amb prova empírica:

Lamento molt que l'amic Joan s'hagués de quedar a casa per culpa d'un atac de vertigen, però no pas per no poder veure "Rounders", sinó perquè patir vertigen és una cosa molt fotuda. Quant a la pel·lícula, veient en vídeo, tranquil·lament al sofà de casa, altres pel·lícules pretèrites -i magnífiques- com "El buscavidas", "El color del dinero", o "El rey del juego", un ja pot dir que ha vist "Rounders". Perquè el film de John Dahl no és res més que un refregit dels títols abans citats. Veiem un Matt Damon que estudia Dret (curiosament a la seva pel·lícula anterior, "Legítima defensa", era un advocat de pro) i que té un talent innat per al pòquer; en Matt té un amic, el magnífic Edward Norton, que per pagar uns deutes de joc es veu abocat a jugar més i més al pòker, entrant en

un cercle viciós al qual arrossegirà el bo de Damon. I tot això decorat amb unes presències secundàries il·lustres: John Malkovich, que obre i tanca la història en una estructura cíclica (i que es passa l'estona gesticulant exageradament i menjant galetes Oreó), i Martin Landau, en un paper de mentor universitari que almenys serveix per recordar-nos que és un excel·lent actor (Òscar per fer de Bela Lugosi a "Ed Wood").

Tot i les magnífiques interpretacions, un torna al que deia abans: la pel·lícula és una simple revisitació

del món tèrbol del joc i les apostes, i que retrata un cop més una història de superació personal com la del mític personatge d'Eddie Nelson ("El buscavidas"). Si Matt Damon guanya o no guanya el campionat del món de pòker de Las Vegas, m'importa ben poc. Jo, particularment, continuo intrigat si el noi de Cincinnati (Steve McQueen a "El rey del juego") va derrotar finalment el seu dur contrincant a la taula de joc (Edward G. Robinson). Això queda ja per a la imaginació de cadascú.

Francesc Gasull

CINE CLUB LA LLOCA. Programació de març 1999

- **Amic amat** de Ventura Pons. Dia 5. Adaptació cinematogràfica de l'obra de teatre *Testament* de Benet i Jornet.
- **El general** de John Boorman. Dia 19. Nova pel·lícula ambientada a Irlanda del Nord amb el terrorisme de rerafons.

Cinemes Majèstic de Tàrraga, a 2/4 d'I l de la nit

les tertúlies del centre cultural

DIA: 21 - I - 99

ELTEMA: INTERNET; COMUNICACIÓ O AÏLLAMENT?

CONVIDATS: Josep Giribet, Jordi Freixes, M. Roser Pijuan, Francesc Miralles, Ramon Mora, Jordi Salvadó i Lluís Agea.

Altres coses que es digueren:

És un mitjà de comunicació bi i multidireccional.

Avui dia, per a alguns, és necessari per al treball.

Suposa una amplitud i una llibertat d'informació i comunicació mai coneguda.

Permet viure i treballar en zones no urbanes, cosa que pot afavorir les zones rurals, pobles i ciutats petites, com Tàrraga.

Es pot convertir en un bon instrument per a la educació a distància.

Especialment per a països pobres, podria ser molt interessant.

Problemes:

Dificultat de control de continguts negatius.

Pagament drets d'autor.

Els virus són un perill, a pesar dels antivirus.

L'aclaparador domini de l'idioma anglès.

DIA: 28 - I - 99

EL TEMA: EL FUTUR DEL TREN A TÀRREGA

CONVIDATS: Frederic Gené, alcalde de Tàrraga; Antoni Morros, alcalde de Sant Guim i Teresa Cunillera, diputada al Congrés.

Sr. Morros:

«Sant Guim va néixer com a resultat de fer-se la via del tren.

Al seu escut municipal hi figuren unes vies. A causa del fred que hi fa l'hivern, en deien «La estación de los manguitos de hielo».

Altres coses que es digueren:

Fa 25 anys que no es fan obres en aquesta línia, just des que es va electrificar. La deixadesa en el manteniment arriba al punt que a les vies hi ha cargols desenganxats de les travesses. Hi ha trams en què les canyes de la vora colpegen les finestres.

L'auge de Tàrraga va lligat a l'existència del tren, que la convertí en un nucli de comunicacions privilegiat, qualitat que ha anat perdent en els últims anys per la manca d'inversions públiques en infraestructures.

No se n'ha de dir Lleida-Manresa, sinó Lleida-Barcelona, via Manresa.

A causa de l'abandó en què la Renfe té l'estació de Tàrraga, l'Ajuntament en fa el manteniment, la qual cosa costa molts diners.

el centre cultural: excursions a l'entorn

EXCURSIÓ A RIUDOVELLES, MULLER I L'ARANYÓ

Fou el dia 24 de gener quan després de dos quarts de nou del matí, sortírem del Pati amb els cotxes en direcció al poble de Riudovelles, que actualment forma part del nostre municipi.

Amb un temps una mica boirós, arribàrem a aquest poble, on ja ens esperava el seu alcalde pedani, Josep Mestres, que des del primer moment ens va donar les màximes atencions, mostrant-nos la magnífica ermita d'estil romànic recentment restaurada, els cellers de la seva pròpia casa, molt típica, i donant-nos acolliment per esmorzar en un recinte de la seva propietat amb seients i diferents begudes.

Seguidament agafàrem el camí cap a Muller: el sol lluitava amb la boira, i per un moment semblava guanyar, però al final aquesta es va imposar i ens va acompanyar la resta del matí, tot i que era relativament alta.

el centre cultural: excursions a l'entorn

Muller és un poble molt petit, creiem que no està poblat però sí que té una notòria activitat pagesa. Ens cridà l'atenció una casa antiga amb el pou al terrat i en especial una bassa gran de les que abans hi havia als pobles de secà, i plena d'aigua com en els bons temps. (Cal dir que a Riudovelles també n'hi ha una, tot i que hi havia poca aigua).

Continuarem cap a l'Aranyó, el poble on va néixer l'escriptor Manuel de Pedrolo. Aquí sí que començà l'aventura: és un poble realment misteriós, no vam veure cap ésser humà, només gossos i roba estesa al darrere del castell; però el que realment sorprenia eren dues limousines aparcades en una placeta, una de blanca i una altra de negra, que contrastaven força amb la resta de l'ambient.

Josep Mestre, que ens va acompanyar tot el viatge, digué que per allí es trobaven uns pellers de pedra, dels quals explicà una llegenda, però no recordava exactament el camí. Dirigits per ell, ens afanyàrem a trobar-los, fins que en la llunyania boirosa divisàrem unes siluetes de pedra on no es veien cap altres roques semblants. Entre l'ambient estrany del poble, els impressionants pellers de pedra, la boira i les llegendes, ens sentírem traslladats a països llunyans i misteriosos, i per un moment semblava que se'ns encongia el cor.

Ràpidament decidírem tornar, i a fe que ho férem de pressa, tot i que per fer més distret el camí, passàrem pel mig d'un bosquet que hi ha entre els dos pobles, si bé això ens obligà a discórrer pel costat del cementiri.

Dit i fet, a la una en punt arribàrem a Tàrrega, just a temps per gaudir dels Tres Tombs de Sant Antoni.

agenda

MERCAT D'ANTIGUITATS I DE LES ARTS.

Cada 3r dissabte de mes al carrer del Carme.

MERCAT DE SEGELLS, MONEDES I COL·LECCIONISME

Cada 1r diumenge de mes al vestíbul del Teatre Ateneu.

EXCURSIONISME:

14 de març de 1999
Sortida a 1/4 de 9 del matí de l'estació d'autobusos **BARCELONA**, visita al parc Güell, Sagrada Família i teatre Tivoli on podrem gaudir de l'obra musical *Amadeus*. Preu: no socis 5.100 i els socis 4.600 ptes.

21 de març de 1999
El Vilet, Rocafort.

MUSEU GUGENHEIM. (Per determinar)
Bilbao i Sant Sebastià.

TERTÚLIES:

4 de març de 1999
ÉS EL BARÇA MÉS QUE UN CLUB?

18 de març de 1999
LA CAÇA, QUIN SENTIT TÉ AVUI?

Lloc: Restaurant Daus, a les 10 de la nit

CURSET DE CUINA

Anirà a càrrec de la coneguda mestra-cuina Dolors Martí.

Inscripcions a la Regidoria de Cultura o bé al telèfon 973 310 150

Preu: No socis 10.000 ptes, socis 9.000 ptes. Dies; els 4 primers dilluns de març de les 8 a les 10 del vespre.

La vellesa no és tan dolenta, si considera un l'alternativa. Maurice Chevalier